

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖJŲ ASOCIACIJOS (LRTA) VEIKLOS ATASKAITA UŽ 2025 METUS

Pagal LRTA įstatus asociacijos nariu laikomas teisėjas, iki kovo 1 d. už einamuosius metus sumokėjęs nario mokestį. 2025 m. birželio 6 d. LRTA nariais buvo 328 Lietuvos Respublikos teisėjai.

2025 m. LRTA tęsė išvažiuojamųjų posėdžių į regionus tradiciją, LRTA ir Teisėjų tarybos bendradarbiavimo tradiciją, ypatingas dėmesys skirtas teismų saugumo, teisėjų neteisėto diskreditavimo viešoje erdvėje užkardymo klausimams, teisėjų ir teisėjų padėjėjų atlyginimų problematikai. LRTA nariai aktyviai dalyvavo tarptautiniuose Pasaulio teisėjų asociacijos (IAJ), Europos teisėjų asociacijos (EAJ), Europos administracinių teismų teisėjų asociacijos (AEAJ), Baltijos valstybių teisėjų asociacijų tarybos (BVTAT) renginiuose, konferencijose, diskusijose, skaitė pranešimus, vedė mokymus teisėjų padėjėjams.

2025 m. vasario 7 d. LRTA valdybos posėdis buvo surengtas Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, kur taip pat vyko Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos (toliau – LRTA) valdybos susitikimas su administracinių teismų teisėjais. Susitikime dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas J. Sabatauskas, Teisėjų padėjėjų asociacijos pirmininkė ir šios asociacijos valdybos nariai. Susitikimo metu LRTA pirmininkės pavaduotojas Regionų administracinio teismo teisėjas Ž. Kubeckas pristatė LRTA valdybos poziciją dėl teisėjų atlyginimų situacijos, atkreipdamas dėmesį į tai, kad, nors nuo 2023 m. liepos 1 d. teisėjų atlyginimai buvo padidinti, tačiau jie nebuvo atstatyti į 2008 metais buvusį dydį. Teisėjų padėjėjų asociacijos pirmininkė I. Cvilikaitė pateikė informaciją apie neišspręstą teisėjų padėjėjų darbo užmokesčio problemą, pateikė pasiūlymus, kaip būtų galima spręsti ją, atkreipė dėmesį į teisėjų padėjėjų, kaip itin svarbias specifines funkcijas atliekančių valstybės tarnautojų, teisinį statusą ir nepakankamą jo teisinį reguliavimą. Susitikimo metu Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas J. Sabatauskas pažymėjo, kad įstatymų leidžiamosios valdžios atstovai girdi ir supranta teismų bendruomenės problemas, yra pasirengę spręsti jas ir yra atviri diskusijoms tiek su LRTA, tiek su kitomis teisėjų savivaldos institucijomis. Ir gyvai, ir nuotoliu susitikime dalyvavę administracinių teismų teisėjai pateikė savo įžvalgas ir pasiūlymus dėl diskutuojamų klausimų.

2025 m. kovo 21 d. įvyko Teisėjų tarybos ir LRTA valdybos narių susitikimas, kuriame LRTA pristatė galimas partnerystės ir bendradarbiavimo su TT sritis: bendradarbiavimas sprendžiant su teisėjų atlyginimu susijusius klausimus ir kitus su teisėjų socialinėmis garantijomis susijusius klausimus; bendradarbiavimas teisėjų padėjėjų ir kito teismo personalo atlyginimų klausimo sprendime. Sutarta dėl LRTA narių dalyvavimo TT sudaromose darbo grupėse teisėjams ir teismams aktualiais klausimais, taip pat bendradarbiauti įtraukiant LRTA narius į teisėkūros procesus, susijusius su teismų ir teisėjų veikla. Susitikimo metu LRTA valdybos nariai atkreipė dėmesį į darbo grupės dėl administracinio proceso peržiūros inicijavimo poreikį. Atkreiptas dėmesys į būtinybę suvienyti pastangas teisėjų nepriklausomumo stebėsenos viešojoje erdvėje klausimu ir teisėjų nepriklausomumo užtikrinimo srityje. TT pateikė informaciją apie rengiamą teismų išorinės komunikacijos strategiją, kuri bus pristatyta teismų bendruomenei balandžio mėnesį, ir pakvietė LRTA aktyviai prisijungti prie šios strategijos įgyvendinimo. Susitikimo metu TT nariai ir LRTA valdybos

nariai sutarė, jog siekiant tvirto ir nuoseklaus partnerystės dialogo, būtini sisteminiai TT ir LRTA bendri susitikimai, kurie turėtų vykti kartą ar du per metus ir tapti tradicija.

2025 m. kovo 31 d. UAB „Hostinger operations“ informavo LRTA, kad išnagrinėjusi LRTA pareiktą prašymą, užblokavo svetainę www.teismai.info. LRTA, veikdama pagal įstatus, atstovaudama LRTA narius – teisėjus, padeda užtikrinti teisėjų socialines teises, garantijas, puoselėja bei plėtoja teismo ir teisėjų nepriklausomumą, rūpinasi teisėjų profesijos prestižu bei įvaizdžiu. Vykdydama šias funkcijas ir reaguodama į narių – teisėjų prašymus, LRTA išankstine ginčo sprendimo tvarka kreipėsi į svetainės domeną www.teismai.info teikiančią įmonę – UAB „Hostinger operations“ su prašymu dėl svetainės turinio pašalinimo ar domeno teismai.info registro nutraukimo. LRTA prašymą grindė keliais aspektais: dėl svetainės www.teismai.info veiklos, pasireiškiančios galimu neapykantos kurstymu prieš teisėjų profesiją ir prieš konkrečius teisėjus, privačios informacijos apie teisėjus, jų gyvenimą rinkimo ir viešinimo, galimos antivalstybinės veiklos skatinant nepasitikėjimą Lietuvos teismais, neteisėto teisėjų reitingavimo (vertinimo), oficialaus internetinio adreso www.teismai.lt plagijavimo bei asmenų klaidinimo.

2025 m. balandžio 4 d. Kaune vykusiuose Teisėjų padėjėjų asociacijos organizuotuose mokymuose LRTA valdybos narės - Kauno apygardos teismo teisėja Judita Sungailaitė ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėja Rasa Ragulskytė-Markovienė skaitė paskaitas teisėjų padėjėjams. LRTA valdyba, bendradarbiaudama su Teisėjų padėjėjų asociacija, siekia prisidėti prie teisėjų padėjėjų korpuso profesinių kompetencijų tobulinimo. Teisėja J. Sungailaitė supažindino teisėjų padėjėjus su naujausiomis teismų praktikos baudžiamosiose bylose tendencijomis, pokyčiais, skirtumais ir problemomis. Teisėja R. Ragulskytė-Markovienė pristatė teisės kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą aplinkosaugos srityje užtikrinimo iššūkius, kylančius tiek teismams, nagrinėjantiems tokio pobūdžio bylas, tiek įstatymų leidėjui, susiduriančiam su pareiga tinkamai reglamentuoti šią teisę teisės aktuose.

2025 m. balandžio 11 d. LRTA valdyba posėdžiavo Šiaulių apygardos teisme, kur buvo aptarti aktualiausi klausimai, tarp kurių – visuotinis LRTA susirinkimas, asociacijos dalyvavimas Visuotiniame pasaulio teisėjų asociacijos suvažiavime Azerbaidžane, asociacijos įstatų projekto parengimas, finansai, teismų išorinės komunikacijos strategijos plano projektas. Valdybos posėdyje teisėjas Nerijus Masiulis išrinktas į Baltijos valstybių teisėjų asociacijų tarybos (BVTAT) valdybą. LRTA valdybos nariai susitiko prasmingai diskusijai ir su Šiaulių apygardos teismo administravimo teritorijoje esančių teismų teisėjais.

2025 m. gegužės 8-10 dienomis, Europos teisėjų asociacijos (AEJ) narių suvažiavime – konferencijoje, vykusioje Jerevane, LRTA atstovavo LRTA pirmininkė, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Sigita Jokimaitė ir LRTA narys, Kauno apygardos teismo pirmininkas Marius Bartninkas. Renginio dalyviai – Europos teisėjų asociacijų atstovai dalinosi nūdienos aktualijomis jų valstybėse, atkreiptas dėmesys į nares asociacijas, kur narės ir visa Europinė teisėjų bendruomenė mato problemas. Priimtos rezoliucijos dėl Čekijos, Graikijos, ypatingai Vengrijos, Italijos ir Juodkalnijos problemų sprendimo. Bendrystė, susitelkimas, vienas kito supratimas, problemų sprendimo būdų paieška, teisinės valstybės principų laikymosi kontrolė – būtent tai yra Europos teisėjų asociacijos (AEJ) uždavinys. Ypatingas ryšys visos konferencijos metu lydėjo Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Ukrainos teisėjų delegacijas.

2025 m. gegužės mėn. taip pat įvyko Europos administracinių teismų teisėjų asociacijos (AEAJ) organizuotas renginys „Independence and Efficiency“ bei Generalinė asamblėja, kuriame dalyvavo LRTA atstovai – valdybos narė Jūratė Bliznikaitė-Povilanskienė, Regionų administracinio teismo pirmininkas dr. Gediminas Užubalis, teisėja dr. Indrė Žvaigždinienė. Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos atstovai dalyvavo Europos administracinių teismų teisėjų asociacijos (AEAJ) Generalinėje asamblėjoje ir darbo grupės „Nepriklausomumas ir efektyvumas“ (angl. „Independence and Efficiency“) konferencijoje apie dirbtinį intelektą ir teismų skaitmeninimą. Renginio metu nagrinėtos aktualiausios temos, susijusios su teismų sistemos skaitmeninimu ir dirbtinio intelekto (DI) taikymu administracinėje justicijoje. Pristatyti pranešimai apie Europos Komisijos prioritetus teisingumo skaitmeninimo srityje, DI keliamus iššūkius teisėjų darbui, gerosios praktikos pavyzdžius, taip pat – viešajame administravime naudojamų DI sprendimų teisminės peržiūros aspektus. Europos Komisija pristatė strateginius tikslus, susijusius su skaitmeninių sistemų plėtra, ypač tarptautiniame bendradarbiavime civilinėse ir baudžiamosiose bylose. Siekiama sukurti Europos teisinių duomenų erdvę, kuri leistų paprasčiau rasti ES šalių teisės aktus bei teismų praktiką (pvz., pasitelkiant European Case Law Identifier – ECLI). Akcentuotas decentralizuotų IT sistemų vaidmuo teismų bendradarbiavime ir sąveikoje su kitomis teisinėmis institucijomis, tokiomis kaip notariai ar antstoliai. Renginio metu buvo priimtas bendras pareiškimas dėl dirbtinio intelekto naudojimo administraciniuose teismuose. Generalinės asamblėjos metu dvejų metų kadencijai išrinkta naujoji AEAJ valdyba: Pirmininkas Sylvain Mérenne (Prancūzija), David Rabenschlag (Vokietija), Eva Wendler (Austrija), Camille Vinet (Prancūzija), Ralf Höhne (Vokietija), Evaristo González González (Ispanija) ir Juhana Niemi (Suomija), tarp jos narių – ir Lietuvos atstovė Regionų administracinio teismo teisėja dr. Indrė Žvaigždinienė.

2025 m. birželio 6 d. LRTA nariai rinkosi į neeilinį visuotinį susirinkimą (susirinkimo momentui LRTA gretose – 328 skirtingų specializacijų ir instancijų Lietuvos teisėjų). Susirinkime dalyvavo 143 Lietuvos teisėjai, suvažiavę į renginį iš įvairių šalies regionų. Esant kvorumui priimti asociacijos įstatų pakeitimai, įdomiai diskutuota teisėjų nepriklausomumo klausimais šiuolaikinio pasaulio kontekste tema. Šiame LRTA renginyje dalyvavo garbūs svečiai: pirmasis asociacijos pirmininkas Vytautas Masiokas, buvęs pirmininkas Vytas Milius. Sveikinimo žodžius tarė Teisės grupės vadovas, Respublikos Prezidento vyriausiasis patarėjas Andrius Kabišaitis, TT narys, Kauno apygardos teismo pirmininkas Marius Bartninkas. Diskusijoje, kurią moderavo LVAT teisėjas, buvęs LRTA pirmininkas, Ramūnas Gadliauskas, savo mintimis ir įžvalgomis dalijosi Europos Sąjungos Teisingumo teismo generalinis advokatas Rimvydas Norkus, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotojas Raimondas Šukys, įdomius pastebėjimus diskusijoje išsakė Pramonininkų konfederacijos viceprezidentas Mantas Gudas, LRTA pirmininkė Sigita Jokimaitė, valdybos narė Rasa Ragulskytė Markovienė. Organizuota kultūrinė renginio dalis: susitikimas su poetu, rašytoju Rimantu Kmita ir koncertas.

2025 m. liepos 15 d. LRTA valdybos nariai susitiko su Lietuvos Respublikos teisingumo ministru Rimantu Mockumi. Susitikimo metu aptarti teisėjams svarbūs klausimai: sutarta dėl LRTA ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos glaudesnio bendradarbiavimo teisėkūros srityje, aptarta sudėtinga teisėjų bylų prieš valstybę dėl žalos, kuri kilo 15 metų nepagrįstai nekėlus teisėjams atlyginimų, problematika. LRTA pritarė Teisingumo ministerijos pasiūlymui bandyti ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu, kuri, LRTA valdybos narių įsitikinimu, pasitelkiant trečiąją nepriklausomą šalį, padėtų rasti kompromisą, taip pat padėtų atstatyti pažeistas teises vertybes bei atitiktų tiek

valstybės, tiek teisėjų interesus. Primintina, kad teisėjų atlyginimai nebuvo peržiūrimi, o tiksliau, buvo įšaldyti 15 metų: nuo 2008 m. iki 2023 m. Buvo pažymėta, kad viešojoje erdvėje atsiradę teiginiai, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) 2025 m. vasario 25 d. sprendime išaiškino, kad nustatant Lietuvoje teisėjų atlyginimus nebuvo pažeisti įstatymai, yra nepagrįsti. Priešingai ESTT sprendime nurodė, kad pagal teisėjų nepriklausomumo principą nedraudžiama valstybės narės įstatymų leidžiamajai ir vykdomajai valdžioms nustatyti teisėjų atlyginimą, jeigu jį nustatydamos jos neveikia savavališkai, o remiasi tvarka, kuri numatyta įstatyme, yra objektyvi, nuspėjama, stabili, skaidri ir užtikrina teisėjų vykdomų funkcijų svarbą atitinkantį atlyginimo dydį, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės ekonominę, socialinę ir finansinę padėtį bei vidutinį darbo užmokestį šioje valstybėje narėje. Ir visa tai turi įvertinti bylą nagrinėjantys nacionaliniai teismai. Šiuo atveju 15 metų nekeliant teisėjams atlyginimų, kuomet nuo 2013 m. spalio 1 d. valstybės finansinė padėtis buvo gera, vidutinis darbo užmokestis šalyje padidėjo 2,9 karto, kitų valstybės institucijų darbuotojų atlyginimai buvo keliami, negalima daryti išvados, kad teisėjų atlyginimų nustatymo tvarka buvo objektyvi, nuspėjama, skaidri bei užtikrino teisėjų vykdomų funkcijų svarbą atitinkantį atlyginimo dydį. Priešingai, dėl ilgalaikio atlyginimų įšaldymo teisėjų atlyginimo perkamoji galia sumažėjo 2,9 karto, o dėl nepagrįstai mažų teisėjų atlyginimų, kaip jau minėta, teisėjų gretas paliko pakankamai didelis skaičius kvalifikuotų teisėjų, kurie, negalėdami išgyventi iš teisėjo atlyginimo, pasirinko geriau apmokamą teisinį darbą ne teismų sistemoje. Akivaizdu, kad tuo laikotarpiu teisėjo atlyginimas neatitiko teisėjų vykdomų funkcijų svarbos ir darbo sudėtingumo.

2025 m. rugpjūčio 29 d. LRTA Valdybos narė, Panevėžio apygardos teismo teisėja, teismo mediatorė Loreta Miltenytė dalyvavo diskusijų festivalyje „BŪTENT“, diskusijoje „Teisminė mediacija – nuo ginčo iki prasmingo susitarimo“. Diskusijos metu buvo diskutuojama apie teisminės mediacijos paskirtį, jos teikiamą naudą ginčo šalims, dalinamasi patirtimi teisminėse mediacijose, buvo prisiminti sėkmingi atvejai, atsakoma į diskusijos žiūrovų klausimus.

2025 m. rugsėjo 12 d. LRTA pirmininkė Sigita Jokimaitė ir pavaduotojas Jan Maciejewski, kartu su Teisėjų tarybos pirmininke Danguole Bubliene ir Teisėjų padėjėjų asociacijos pirmininke Indre Cvilikaite, dalyvavo Teisingumo ministro įsakymu sudarytoje darbo grupėje, kur pristatyta neadekvataus teisėjo padėjėjo darbo užmokesčio problematika. LRTA pirmininkė Sigita Jokimaitė pažymėjo, kad teisėjų padėjėjų darbas ir darbo diena iš esmės atitinka teisėjų darbo dieną, o LRTA pirmininkės pavaduotojas Jan Maciejewski akcentavo, jog atliekamų funkcijų svarba ir pareigybės steigimo tikslai yra svarbūs svarstant tiek padėjėjų darbo užmokesčio klausimą, tiek šios pareigybės stiprinimą. Teisėjų tarybos pirmininkė Danguolė Bublienė papildomai atkreipė dėmesį į Teisėjų tarybos iškeltą susirūpinimą dėl esamos situacijos ir svarstomus tolimesnius veiksmus ir darbo grupės nariams perdavė teismo psichologų kreipimąsi Teisėjų tarybai dėl neadekvataus darbo užmokesčio. Susitikime pristatyta idėja, kad teisėjo padėjėjo darbo užmokestis būtų 60% (ar vyraujančiu siūlymu 50%) teisėjo darbo užmokesčio. Vis tik šiuo metu teisėjų padėjėjų atlyginimas yra mažesnis ne tik už kitų tos pačios (bei žemesnės) grupės valstybės tarnautojų ar politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojų darbo užmokestį, bet ir mažesnis už pareigūnų, kurių rengiamų dokumentų analizė atliekama, darbo užmokesčius. Didesniam darbo užmokesčiui, kaip ir esminiam bei būtinam teismų nepriklausomumui užtikrinti, reikalingas adekvatus finansavimas; teisėjų padėjėjų pareigybė įsteigta ne tik padėti teisėjams, bet ir ugdyti jaunąją teisėjų kartą, todėl ilgalaikėje perspektyvoje galima svarstyti ir apie šios pareigybės statuso stiprinimą.

2025 m. rugsėjo 25 d. Taujėnų dvare, Ukmergės rajono savivaldybėje vyko Baltijos valstybių teisėjų asociacijų tarybos (BVTAT) konferencija „Teisėjų asociacijų vaidmuo užtikrinant teismų ir teisėjų nepriklausomumą visuomenėje. Dirbtinio intelekto panaudojimas teismuose: grėsmės ir privalumai teismų nepriklausomumo kontekste“. Konferencija prasidėjo BVTAT prezidento – Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos (LRTA) valdybos nario teisėjo Gintauto Kaulakio sveikinimu trijų šalių delegacijų dalyviams. Sveikinimo žodžius taip pat tarė LRTA pirmininkė teisėja Sigita Jokimaitė, Latvijos teisėjų asociacijos pirmininkė teisėja Adrija Kasakovska, Estijos teisėjų asociacijai atstovaujantis, BVTAT narys, teisėjas Pavel Gontšarov. Konferencijoje pranešimą „Teisėjų nepriklausomumo standartai Europos teismų praktikoje“ skaitė Europos Sąjungos Bendrojo Teismo teisėja dr. Danutė Jočienė, apie teisėjų asociacijų vaidmenį užtikrinant teismų ir teisėjų nepriklausomumą savo pranešime kalbėjo Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo teisėja dr. Rasa Ragulskytė-Markovienė. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus pirmininko vyriausiasis patarėjas dr. Mykolas Kirkutis pristatė pranešimą apie dirbtinio intelekto pagalbą Lietuvos Aukščiausiajame Teisme veikiančią įrankį – TeDia, kuriantį teismo spaudos pranešimus, šio įrankio kūrimo procesą bei dabartinę patirtį. Latvijos teisėjų asociacijos pirmininkė Adrija Kasakovska savo pranešime pasidalijo naujausia Latvijos teisėjų asociacijos patirtimi padedant stiprinti Latvijos teismų ir teisėjų nepriklausomumą, o pranešime „Dirbtinis intelektas Latvijos teismuose“ Rygos apygardos teismo civilinių bylų skyriaus pirmininkė Liga Blumina pateikė Latvijos teisėjų įžvalgas apie teisingumo vykdymą pasitelkiant išmaniąsias technologijas. Apie Estijos teisėjų asociacijai tenkančius iššūkius stiprinant teisėjų ir teismų nepriklausomumą, dirbtinio intelekto panaudojimą Estijos teismuose pranešimus skaitė Talino apygardos apeliacinio teismo baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas Pavel Gontšarov, Harju apylinkės teismo teisėja Karin Sonntak ir Talino administracinio teismo teisėja Ragne Piir. Taujėnuose BVTAT pirmininku išrinktas Talino apygardos apeliacinio teismo baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas Pavel Gontšarov. 2026 metais konferencija vyks Estijoje.

2025 m. rugsėjo 26 d. vykusio Teisėjų padėjėjų asociacijos 20-mečio minėjimo ir Neeilinio visuotinio narių susirinkimo metu padėjėjus sveikino LRTA valdybos nariai – teisėjas Vaidas Vasiliauskas ir teisėja Judita Sungailaitė. Savo sveikinimuose jie pabrėžė teisėjų padėjėjų svarbą teismų sistemos veikloje bei glaudų abiejų asociacijų bendradarbiavimą, kuris leidžia stiprinti teismų bendruomenę ir siekti bendrų tikslų. Minėjimo metu vyko diskusijos aktualiais klausimais: apie visuomenės pasitikėjimą teismais, teismų atvirumą, bylų skaičių ir jų įtaką pasitikėjimo tyrimams, teisėjų padėjėjų profesijos reikšmę, darbo užmokestį bei teismų finansavimo poreikį. Diskusijoje „Teismai, visuomenė ir teisėjų padėjėjai“ dalyvavo Teisėjų tarybos narys, Marijampolės apylinkės teismo pirmininko pavaduotojas, teisėjas Aivaras Naujalis, Lietuvos Respublikos Seimo narys, Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas, Lietuvos teisėjų asociacijos narys, Kauno apygardos teismo teisėjas Vaidas Vasiliauskas bei Teisėjų padėjėjų asociacijos pirmininkė Indrė Cvilikaitė. Diskusijų metu akcentuota, kad teisėjų padėjėjų darbas yra neatsiejama teismų sistemos dalis, o glaudus Teisėjų asociacijos ir Teisėjų padėjėjų asociacijos bendradarbiavimas prisideda prie efektyvesnio teismų darbo ir didesnio visuomenės pasitikėjimo teismais.

2025 m. spalio 12–17 d. Baku, Azerbaidžane vyko kasmetinis Tarptautinės Teisėjų asociacijos (IAJ), kuri jungia visų pasaulio kontinentų teisėjų organizacijas, suvažiavimas, kuriame Lietuvos Respublikos teisėjų asociaciją (LRTA) atstovavo asociacijos pirmininkė, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Sigita Jokimaitė ir asociacijos narys, Kauno apygardos teismo pirmininkas Marius Bartninkas. Renginio metu buvo nagrinėjami teisėjų bendruomenei itin svarbūs

klausimai: teismų nepriklausomumo užtikrinimas, tinkamas finansavimas, politikų įtaka teismams, visuomenėje pasitaikantis teismų ir teisėjų diskreditavimas, teisėjų saugumas. Diskusijose buvo dalijamasi įvairių valstybių patirtimi bei ieškoma bendrų veikimo būdų. „Tai buvo labai prasmingas ir Lietuvos Respublikos Teisėjų asociacijai itin vertingas renginys. Pirmąją suvažiavimo dieną priimtos visai tarptautinei teisėjų bendruomenei reikšmingos rezoliucijos. Rumunijos prašymu patvirtinta rezoliucija dėl neigiamų kampanijų prieš teisėjus ir jų socialinių garantijų naikinimo (šalyje pakelta pensinio amžiaus riba, prailgintas laikotarpis, kurį reikia išdirbti, kad teisėjas gautų valstybinę pensiją, sumažintas pensijos dydis ir panaikintas indeksavimas). Ispanijos iniciatyva priimta rezoliucija dėl politikų vykdomo teisėjų diskreditavimo viešojoje erdvėje, o Italijos prašymu patvirtinta trečioji rezoliucija dėl teisėjų nepriklausomumo pažeidimų. Taip pat pristatyta darbo grupės, nagrinėjančios teisėjų darbo užmokesčio ir pensijų standartus ataskaita. Svarbu tai, kad šioje darbo grupėje dirba ir Lietuvos atstovai Žanas Kubeckas ir Marius Bartninkas. Parengtas gerųjų praktikų rinkinys bus toliau plėtojamas analizuojant, kaip šie standartai įgyvendinami skirtingose valstybėse. Analogišku principu ketinama rengti medžiagą ir apie teisėjų valstybines pensijas. Antrąją suvažiavimo dieną į IAJ nuspręsta priimti naują narę – Nigerijos teisėjų asociaciją. Šis sprendimas priimtas vienbalsiai. Taip pat buvo išklaustas JT specialiosios pranešėjos prof. Margaret Satterthwaite pranešimas, o regioninės grupės pristatė aktualias problemas savo šalyse. Europos valstybės akcentavo teisėjų atrankos, atlyginimų ir socialinių garantijų užtikrinimo klausimus bei politikų viešas atakas prieš teismus. Amerikos ir Afrikos grupių atstovai pabrėžė politikų kišimąsi į teismų veiklą, nepagrįstas drausmines procedūras teisėjams ir menką finansavimą. Tuniso atvejis išskirtas kaip itin neraminantis dėl teisėjų persekiojimo. Diskusijos vyko ir IAJ komisijose. Lietuvos atstovas Marius Bartninkas įtrauktas į komisiją, kuri analizuoja teismų finansavimo įtaką nepriklausomumui. Ši komisija svarstys ir iki kitų metų suvažiavimo, vyksiančio Lisabonoje, ieškos sprendimų kaip reikėtų reaguoti į politikų viešai skleidžiamą neigiamą požiūrį į teismus. Spalio 14 d. prasidėjo tarptautinė konferencija „Teisminės valdžios ir kitų dviejų valstybės valdžių santykis“, kurioje aptarti teisėjų skyrimo, veiklos vertinimo, karjeros, atleidimo, finansavimo ir kitų nepriklausomumui esminių temų klausimai. Šiais metais suvažiavime Baku vyko ir Tarptautinės teisėjų asociacijos (IAJ) prezidento rinkimai. Prezidentu išrinktas teisėjas Valter Barone iš Brazilijos. Viceprezidentais perrinkti Sabine Matejka (Austrija), Roland Kempfle (Vokietija), Clayton Conlan (Kanada), naujai išrinkti Dorota Zabłudowska (Lenkija), Mohamed Redouane (Marokas), Adriana Orocu Chavarria (Kosta Rika). Pirmąją viceprezidente išrinkta Sabine Matejka. Europos teisėjų asociacijos (EAJ) prezidente išrinkta Sabine Matejka. Spalio 15 d. suvažiavime patvirtintos dar kelios rezoliucijos. Viena jų – dėl situacijos Nigerio valstybėje, kur vyksta atviras asociacijos vadovų persekiojimas – užšaldytos asociacijos lėšos, asociacija panaikinta, o jos veikla uždrausta. Vieningu sprendimu išreikštas palaikymas ir suformuluotas reikalavimas atkurti garantijas. Taip pat patvirtinta rezoliucija dėl situacijos Italijoje ir priimta rezoliucija dėl Čilės, kurioje keičiamas konstitucinis reguliavimas, į teisėjų skyrimo ir karjeros klausimus įtraukiant politikus (Prezidentą), akcentuota nepagrįstos neigiamos informacijos apie teismų sistemą gausa viešojoje erdvėje. Priimta rezoliucija dėl situacijos Peru, kur teisėjui dėl jo, kaip asociacijos atstovo, pasisakymų pradėta drausminė procedūra. Taip pat priimtas itin svarbus pareiškimas dėl valstybių valdžių atskyrimo principo.

2025 m. spalio 24 d. LRTA kvietimu didžiausiame Lietuvos teisme su kolegomis susitiko Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) teisėjas Gediminas Sagatys. Buvęs LRTA pirmininkas Strasbūre darbuojasi nuo 2024 m. balandžio ir į susitikimą susirinkusiems ne tik Vilniaus miesto apylinkės, bet

ir Vilniaus regiono apylinkės teismų teisėjams papasakojo apie teisėjų statuso ir teisėjų teisių gynbos niuansus Europos teismuose. Po turiningos diskusijos su EŽTT teisėju LRTA valdybos nariai Vilniaus miesto apylinkės teisme surengė savo asociacijos posėdį.

2025 m. lapkričio 6–7 d. Molėtų mokymų centre vyko rudens kvalifikacijos kėlimo renginys, skirtas teisėjų padėjėjų profesiniam tobulėjimui. Į šį renginį, pasidalinti savo patirtimi bei žiniomis, buvo pakviesti ir Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos valdybos nariai – Kauno apygardos teismo teisėjai Vaidas Vasiliauskas ir Judita Sungailaitė. Teisėjai šiam renginiui paruošė pranešimus su kuriais supažindino kvalifikacijos kėlimo renginio dalyvius. Teisėjas Vaidas Vasiliauskas, savo pranešime, kurio tema „Procesinių sprendimų motyvavimas bei baudžiamojo proceso taisyklių taikymo ypatumai nagrinėjant baudžiamąsias bylas“, akcentavo praktinių argumentavimo standartų svarbą, teisės taikymo aiškumą ir pastarųjų metų Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamas gaires, kurias padėjėjai kasdien taiko dirbdami su bylomis. Teisėja Judita Sungailaitė, savo pranešime, kurio tema „Bausmės vykdymo atidėjimo taikymas“, apžvelgė aktualią teismų praktiką, pabrėždama kriterijų vertinimo nuoseklumą ir argumentuoto sprendimo priėmimo logiką.

2025 m. lapkričio 21 d., Vilniuje įvyko konferencija „Teisėjų etika kaip vertybė šiuolaikiniame pasaulyje“. Konferencijos diskusijoje, kaip buvusi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos (TEDK) pirmininkė, dalyvavo ir LRTA pirmininkė, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja Sigita Jokimaitė. Šios konferencijos diskusijoje LRTA pirmininkė kalbėjo apie esminį – teisėjų ir teismų nepriklausomumo principą ir jo praktinius aspektus kasdienėje teisėjo veikloje vykdamas teisingumą. Būtent šis principas įpareigoja teisėjus ginti teisėjų ir teismų nepriklausomumo įvaizdį visuomenėje. Diskusijoje taip pat dalyvavo taip pat buvęs TEDK pirmininkas, Konstitucinio Teismo teisėjas A. Norkūnas, Tarnybinės etikos komisijos pirmininkas G. Sakalauskas, Konsultacinės Europos teisėjų tarybos (CCJE) pirmininkas Jose Ygreja Matos, kuris pabrėžė, kad teisėjų drausminė atsakomybė negali būti naudojama kaip teisėjų kontrolės forma. Teisėjų drausminė atsakomybė turi būti subalansuota su jų nepriklausomumu. LRTA pirmininkė taip pat akcentavo labai svarbų teisėjų bendruomenei – solidarumo principą, kuris įpareigoja teisėjus savo tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, padėti vienas kitam apsiginti nuo šmeižto, neadekvačios kritikos, keistis įgyta patirtimi ir žiniomis. Teisėjo etikos ugdyimas ir visuomenės pasitikėjimo teismais stiprinimas, teisėjo profesijos prestižo apsauga – yra vienas iš pagrindinių LRTA tikslų. Konferencijoje pabrėžta, kad teisėjams žodiniuose teismo posėdžiuose nagrinėjant sunkias, neretai rezonansines ir baudžiamąsias, ir civilines (ypatingai jautrias šeimos bylas), nelengva išlaikyti balansą tarp teisėjų etikos principų laikymosi ir dalykiško, efektyvaus vadovavimo teismo procesui. Lietuvoje teisėjų drausmės bylos keliamos retai. Kaip ir kitose Europos šalyse, didžiausia prieš teisėjus teikiamų skundų dalis, yra nepagrįsti ir susiję su nepasitenkinimu bylos išsprendimo rezultatu.

2025 m. gruodžio 1 d. įvyko Teisingumo ministrės Ritos Tamašunienės ir LRTA valdybos narių susitikimas. Susitikime su teisingumo ministre LRTA pirmininkė Sigita Jokimaitė, valdybos nariai Jan Maciejewski, Evaldas Pašilis, Rasa Ragulskytė Markovienė, Violeta Petkevičienė, Linas Zinkevičius aptarė aktualius visai teismų bendruomenei klausimus: dėl mediacijos galimybės bylose dėl nepagrįsto teisėjų atlyginimų „įšaldymo“ laikotarpiu nuo 2009 iki 2023 m. (Teisingumo ministrei pateikta informacija apie LRTA valdybos atliktus veiksmus, siekiant teisėjų atlyginimų padidinimo, kuris buvo pasiektas tik 2023 metais, taip pat buvo diskutuojama apie galimas alternatyvas, siekiant taikiai išspręsti teisėjams padarytos žalos dėl ilgą laiką nepagrįstai sumažinto atlyginimo klausimą);

dėl priedo už valstybės tarnybos stažą atstatymo; dėl saugumo teismuose užtikrinimo, tęsiant darbo grupės dėl saugumo teismuose veiklą; dėl netinkamo teismų sistemos finansavimo modelio, kai yra skiriama tik 70-80 procentų lėšų, kurios yra būtinos, siekiant užtikrinti veiksmingą teismų darbą; dėl nepagrįstai mažų teisėjų padėjėjų atlyginimų; dėl procesinių įstatymų (CPK, BPK, ABTĮ) pakeitimų inicijavimo poreikio; dėl teismų darbo krūvio peržiūros, tam tikrų kategorijų bylas (klausimus) perduodant nagrinėti kitiems subjektams (pvz., Mokestinių ginčų komisijai, Administracinių ginčų komisijai, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai); dėl nuolatinio ir konstruktyvaus TM ir LRTA bendradarbiavimo sprendžiant visai teismų bendruomenei aktualius klausimus.

2025 m. sausio 16 d. LRTA išplatino viešą pareiškimą dėl išpuolio prieš Kauno apylinkės teismo teisėją, kuriuo išreiškė palaikymą teisėjai bei susirūpinimą dėl Lietuvos teismų saugumo. Buvo kreiptasi į Teisingumo ministrą, kad LRTA atstovai būtų įtraukti į TM sudarytą tarpinstitucinę darbo grupę teismų saugumo klausimais. LRTA pirmininkė dalyvavo ir TT sudarytoje darbo grupėje dėl saugumo teismuose užtikrinimo. Darbo grupę sudarė įvairių grandžių teismų atstovai, Nacionalinės teismų administracijos specialistai bei „Žmogaus studijų centro“ ekspertai. Darbo grupė atliko fizinio ir psichologinio saugumo teisinio reguliavimo analizę. Bendradarbiaudama su Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, kitomis organizacijomis atliko šiuo metu teismuose taikomos apsaugos infrastruktūros monitoringą. Paaiškėjo, kad per daugelį metų teismų saugumo priemonės buvo finansuojamos fragmentiškai, todėl šiuo metu teismų pastatų infrastruktūra neatitinka šiandienos rizikų ir standartų. Dauguma teismų be nuolatinės fizinės apsaugos, techninės priemonės yra pasenusios ar neužtikrina vientisos saugumo sistemos, taip pat nepakankamai užtikrinamas ir psichologinis teismų darbuotojų saugumas. Darbo grupė identifikavo pagrindines kryptis, kurioms būtinos investicijos: nuolatinė fizinė apsauga didžiausius srautus aptarnaujančiuose teismuose, moderni vaizdo stebėjimo ir įeigos kontrolės infrastruktūra, darbuotojų mokymai, skirti reagavimo į grėsmę įgūdžių lavinimui bei psichologinės pagalbos užtikrinimas.

Į teisėjų tarybos darbo grupę Optimalaus teisėjo darbo krūvio nustatymo modeliui peržiūrėti deleguotas LRTA pirmininkės pavaduotojas Žanas Kubeckas. Darbo grupė nutarė Teisėjų tarybos 2023 m. gruodžio 1 d. nutarimu patvirtintos Apylinkės teismo teisėjo optimalaus darbo krūvio nustatymo metodikos modelį peržiūrėti iš esmės. Minėtas sprendimas priimtas įvertinus nustatytas aplinkybes, kad, Darbo grupės vertinimu, nustatyta formulė netinkama įvertinti, ar konkretus teisėjas faktiškai dirba optimaliu darbo krūviu, t. y. dabartinė formulė yra skirta apskaičiuoti ne faktinį, bet teorinį optimalų teisėjo darbo krūvį; Metodikos priede nustatytos bylų grupės turėtų būti vertinamos ne sudėtingumo balais, o darbo valandomis; apskaičiuojant teisėjo jurisdikcinei veiklai galimą skirti laiką neįvertintas visas kitoms veikloms reikalingas laikas (pavyzdžiui, dalyvavimui vidiniame administravime, susirinkimuose, aptarimuose, susipažinimui su teisės aktais ir pan.) bei kt. Darbo grupė, nutarusi Metodikos modelį peržiūrėti iš esmės, išanalizavo užsienio šalių bylų sudėtingumo sistemose naudojamus duomenų rinkimo metodus, jų privalumus bei trūkumus, ir nusprendė pasirinkti „Delphi“ (Delfi) duomenų rinkimo metodą galutiniam bylos sudėtingumui nustatyti. Darbo grupės nariai parengė siūlymus dėl sudėtingumo laiko vienetais (valandomis, minutėmis) bylų sąrašo grupėms nustatymo. Taip pat šis klausimas pristatytas teismų pirmininkams ir teismams išsiųstas prašymas dėl nuomonės / pasiūlymų dėl laiko vienetų bylų sąrašo grupėms priskyrimo. Darbo grupė ketina parengti gaires iki 2026 m. balandžio 30 d.

Šiuo metu LRTA pirmininkė dalyvauja TT sudarytoje darbo grupėje dėl teisėjų atrankos procedūrų tobulinimo.

2025 m. LRTA tęsė teisėjų bendruomeniškumo, kūrybinio ir aktyvaus gyvenimo būdo skatinimo iniciatyvą, organizavo sporto ir kultūrinius renginius

2025 m. gegužės 1 d. Klaipėdoje įvyko LRTA organizuotas žygis pajūriu. Dalyvių skaičius - virš 70 žmonių – teisėjų su šeimos nariais ir augintiniais iš visos Lietuvos. Startuota nuo Klaipėdos šiaurinio molo, aplankytas Antrojo pasaulinio karo bunkeris - muziejus kopose (didelis dėkui Pasieniečių klubui už įdomią ekskursiją ir pasakojimus). Finišas Pakrančių pasienio bazėje, gardi košė ir gaivinant arbata, na o pabaigai - profesionaliai paruoštas pasienio pareigūnės/kinologės dresuojamo tarnybinio šuns pasirodymas. Pagrindinis renginio organizatorius Klaipėdos apylinkės teismo teisėjas, LRTA valdybos narys Svajūnas Bliudskis.

2025 m. rugpjūčio 29 d. LRTA valdybos narė, Panevėžio apygardos teismo teisėja, teismo mediatorė Loreta Miltenytė dalyvavo diskusijų festivalyje „BŪTENT“, diskusijoje „Teisminė mediacija – nuo ginčo iki prasmingo susitarimo“. Diskusijos metu buvo diskutuojama apie teisminės mediacijos paskirtį, jos teikiamą naudą ginčo šalims, dalinamasi patirtimi teisminėse mediacijose, buvo prisiminti sėkmingi atvejai, atsakoma į diskusijos žiūrovų klausimus.

2025 m. rugsėjo 14 d., Vilniuje, 22-ąją kartą vyko didžiausias šalies bėgimo renginys – „Swedbank Vilniaus maratonas“. Kaip ir kasmet, antrąjį rugsėjo sekmadienį prie įvairių distancijų starto linijos stojo ne tik sporto entuziastai iš visos Lietuvos, bet ir gausi teismų bendruomenės komanda, telkiama Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos kartu su Teisėjų padėjėjų asociacija. Šiemet dalyviai galėjo rinktis iš penkių bėgimo distancijų – nuo maratono iki 5 kilometrų bei vaikų bėgimo. Pirmą kartą renginio istorijoje buvo pasiūlyta ir 3 km ėjimo distancija, kurioje dalyvavo Panevėžio apylinkės teismo Rokiškio rūmų teisėjo padėjėja Diana Šutienė. 5 km bėgime – Ramūnas Keidūnas, Vilniaus apylinkės teismo teisėjas, Vilija Valantienė, Klaipėdos apygardos teismo teisėja, Gabrielė Bareikaitė, Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo padėjėja ir Alina Strimburytė, Vilniaus apygardos teismo posėdžių sekretorė. 10 km bėgime – Gediminas Užubalis, regionų administracinio teismo pirmininkas, Miglė Janovičienė, Vilniaus regiono apylinkės teismo teisėja, Gerardas Višinskis, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas bei Jurgita Petrauskienė, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja. Pusmaratonį bėgo Giedrė Norvilienė, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja, Antanas Rudzinskas, Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas ir Algirdas Giedraitis, Kauno apygardos teismo teisėjas. Maratoną įveikė Augustinas Mitkus, Šiaulių apylinkės teismo Radviliškio rūmų teisėjas. Lietuvos Respublikos teisėjų asociacija, tęsdama tradiciją kasmet telkti teismų bendruomenę šiam sporto renginiui, šiemet pirmą kartą pakvietė prisijungti ne tik teisėjus, bet ir visą teismų bendruomenę. Tokiu būdu renginys tapo dar platesne bendrystės švente, kurioje kiekvienas galėjo atrasti sau tinkamą distanciją. Asociacijos pirmininkė Sigita Jokimaitė ir valdybos narys Linas Zinkevičius pasveikino finiše pasirodžiusius dalyvius, įteikė simbolines dovanėles ir palinkėjo ir toliau tęsti šią gražią tradiciją.

2025 m. spalio 11–12 dienomis Molėtuose vyko tradicinis Lietuvos ir Latvijos teisėjų asociacijų susitikimas „Two Nations – One Spirit, 2025“. Šiemet Lietuvos teismus atstovavo regioniniu principu sudaryta teisėjų delegacija. Renginio metu vyko sportinės varžybos, kurios, kaip ir kasmet,

tapo simboline draugystės ir bendradarbiavimo tarp kaimyninių šalių išraiška. Teisėjai jėgas išbandė baudų ir tritaškių metimo konkursuose bei susitiko draugiškose krepšinio rungtynėse. Pergalę iškovojo Latvijos teisėjų komanda. Baudų metimo konkurse taikliausias pasirodė mūsų šalies atstovas Bronius Vinciūnas, o tritaškių konkursą laimėjo taip pat lietuvis Donatas Dauginis. Nugalėtojų taures įteikė Lietuvos Respublikos Teisėjų asociacijos (LRTA) pirmininkė Sigita Jokimaitė, pasveikindama ir pasidžiaugdama puikia abiejų šalių teisėjų draugyste bei sportine dvasia. Lietuvos teisėjus palaikė ir kolegos iš kitų Lietuvos miestų, kartu kurdami šiltą ir draugišką atmosferą. Po sportinės dalies dalyviams buvo suorganizuotas apsilankymas naujajame Molėtų baseine. Čia teisėjai iš abiejų šalių išmėgino jėgas plaukimo varžybose, tęsdami draugišką sportinę dvasią. Vakare vyko diskusijos aktualiomis temomis – aptarta socialinių garantijų teisėjams problematika, teisėjo profesijos prestižo klausimai bei tolimesnio bendradarbiavimo galimybės. Kaip ir kasmet, šis susitikimas tapo puikia proga stiprinti profesinius ryšius, dalytis patirtimi ir kurti bendras tradicijas, vienijančias abiejų šalių teisėjų bendruomenes. Nutarta, kad kitais metais tradicinis susitikimas vyks Latvijoje, tęsiant gražią bendradarbiavimo tradiciją. Šių metų susitikimas buvo ypatingas ir simbolinis – atsisveikinta su ilgamečiu teisėju, šios gražios tradicijos vienu iš iniciatorių, Gintautu Kaulakiu, kurio teisėjo kadencija jau baigiasi. Ši tradicija pradėta daugiau kaip prieš 20 metų. Pagrindinis renginio organizatorius Šiaulių apygardos teismo teisėjas – Nerijus Masiulis.

2025 metais fotografijų paroda „Kitoks požiūris“ keliavo toliau. Minėdama savo veiklos 30-metį, LRTA inicijavo Lietuvos teisėjų sukurtų fotografijų parodą „Kitoks požiūris“, kuri 2023 m. lapkritį startavo Vilniaus universitete. Paroda, kuri buvo eksponuojama Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme, Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmuose, Vilniaus apygardos teisme, pasiekė Pamarį – šiuo metu ją galima išvysti Šilutės Fridricho Bajoraičio viešojoje bibliotekoje. Netrukus ekspozicija bus perkelta į Tauragės apylinkės teismo Šilutės rūmus, o vėliau tęs savo kelionę po kitus Lietuvos miestus. Tai galimybė visuomenei pažinti teisėjus kitu kampu – kaip kūrybingus, matančius ir jaučiančius žmones, o ne tik kaip teismo sprendimų autorius.

2025 m. gruodžio 12 d. Vilniuje, Vilniaus miesto apylinkės teisme vyko jau tradiciniu tapęs LRTA organizuotas šachmatų turnyras „Teismų taurė 2025“, skirtas Teismų dienai paminėti. Turnyras iš visos Lietuvos pritraukė 15 dalyvių, kurie susiskirstė į 4 komandas. Turnyre dalyvavo politikai, teismų, policijos bei advokatūros atstovai, taip pat jaunimas ir senjorai. Turnyro dalyviams sveikinimo žodį tarė Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos valdybos pirmininkės pavaduotojas, pagrindinis renginio organizatorius Janas Maciejewski, taip pat vienas iš Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos steigėjų bei buvęs daugiametis šios asociacijos valdybos narys, o šiuo metu asociacijos garbės narys – Gintautas Kaulakis. Turnyro nugalėtoju tapo Donatas Mankauskas (komanda „Policija“), antrą ir trečią vietą užėmė jaunieji šachmatininkai Pijus Meškauskas (komanda „Trupmenos“) bei Paulius Pukinskas (komanda „Teismas“). Moterų įskaitoje sėkmingiausiai pasirodė Odeta Petraitienė (komanda „Policija“). Iš teisėjų geriausiai sekėsi Valdui Vitunskui (Kauno apygardos teismas). Komandinėse varžybose triumfavo komanda „Policija“ (D. Mankauskas, O. Petraitienė, K. Klydzia), antrą vietą užėmė komanda „Trupmenos“ (P. Meškauskas, J. R. Kudžma, A. Želnys), trečią vietą užėmė komanda „Kaisė“ (A. Žilvinskas, R. Petrauskas, A. Pemkus). Teisėjų komanda šį kartą užėmė ketvirtą vietą.